

TÜM DERSLER

KONU ANLATIMI

- ✦ TÜRKÇE
- ✦ MATEMATİK
- ✦ FEN BİLİMLERİ
- ✦ SOSYAL BİLGİLER
- ✦ DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
- ✦ İNGİLİZCE

ISLEYEN
ZEK A

6. SINIF

SOSYAL BİLGİLER

Birey ve Toplum

Kültür ve Miras

İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Bilim, Teknoloji ve Toplum

Üretim, Dağıtım ve Tüketim

Etkin Vatandaşlık

Küresel Bağlantılar

DEĞİŞEN ROLLERİM

Alıştırılmalar

Sizce rol nedir?

.....

.....

.....

.....

Alıştırılmalar

Aile içindeki rollerimiz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

Anne, baba ve çocuktan oluşan ailedeki bireylere düşen roller, içinde buldukları toplumun yapısından ve geleneklerinden etkilenir. Sürekli ve hızlı bir değişimin yaşandığı günümüz toplumlarında kültürel yapıdaki değişimlerden dolayı anne ve babanın rollerinde de değişim meydana gelmiştir.

Toplum yaşantısı içerisinde zaman ilerledikçe rollerde beraberinde değişim geçirmektedir. Örneğin; bir erkek birey doğduğunda ailesi için çocuktur. Büyüyüp kardeşi olduğunda abi rolüne, evlendiğinde eş, çocukları olduğunda baba rolüne bürünmektedir.

Sevdiğiniz bir sinema veya tiyatro oyuncusunu düşünün, rolünü ne kadar güzel oynuyor değil mi? Üstelik oynadığı roller filmlere göre değişiyor. Oynadığı rolün gereklerini sanatçı ustalığı ile yerine getiriyor. İşte bizim de hayatın içinde değişen birtakım rollerimiz var. Oyunculardan farkımız kendimizi oynamamız yani rollerimizin gerçek olmasıdır.

Bir kişinin bir işte üzerine düşen göreve rol denir. İnsanlar bazı rolleri istemeden üstlenirken bazı rolleri de sonradan kazanabilir.

Toplumda yaşayan bireyler yaşamlarını devam ettirirken çeşitli grupların içerisine dahil olurlar. Buldukları grupların farklı olması üstlendikleri rollerin değişmesine neden olmaktadır. Örneğin; 12 yaşında bir birey ailesi için çocuk rolünde, okulda öğrenci rolünde, okul takımında oyuncu rolünde yer alabilir. Dolayısıyla bir kişi farklı roller üstlenebilir.

Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli sosyal roller üstleniriz. Rollerimizin bir kısmı doğuştan sahip olduğumuz rollerdir. Bu roller evlat ya da kardeş olmak gibi biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan, herhangi bir ilgi ve yeteneği gerektirmeyen rollerimizdir. Bunları seçme imkanımız yoktur. Bazı rollerimizde vardır ki bunlara isteğimizle çalışarak, başarı göstererek sonradan sahip oluruz. Bunlar özgür irademizle katıldığımız grupların bize yüklediği rollerdir. Sınıf başkanı olmak, takım kaptanı olmak gibi.

Rollerimiz bize birtakım haklar ve sorumluluklar yükler. Haklarımız hukukun çizdiği sınırlar çerçevesinde sahip olduğumuz kazanımlar ya da yapabileceğimizle ilgilidir. Sorumluluklarımız ise üstlendiğimiz rollerimizin gereklerini yerine getirmeye ilgilidir. Örneğin okulda eğitim öğretim hizmetlerinden faydalanmak hakkımız, ders çalışmak sorumluluğumuzdur.

Değişen Rollerim

Alıştırmalar

1. Hayatınızda üstlendiğiniz rolleri doğuştan gelen ve sonradan elde edilen roller şeklinde aşağıdaki boşluklara yazınız.

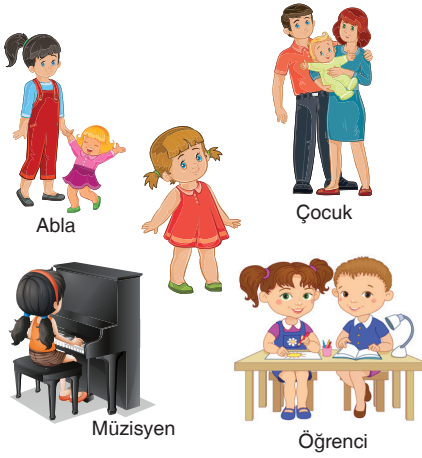
a. Doğuştan sahip olunan roller

.....

b. Sonradan sahip olunan roller

.....

c. Aşağıdaki görseli inceleyerek bir bireyin farklı rollere sahip olmasını değerlendiriniz?

.....

Alıştırmalar

Sizce erkek ve kadınlara özgü olan roller nelerdir?

.....

Alıştırmalar

Ailede sahip olunan hakları ve sorumlulukları yazınız.

.....

Alıştırmalar

Okulda sahip olunan hakları ve sorumlulukları yazınız.

.....

KÜLTÜRÜMÜZLE YAŞIYOR VE GELİŞİYORUZ

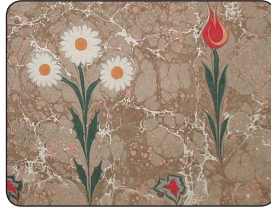
Geleneksel Türk evi

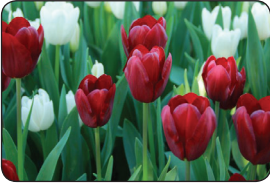
Türk kahvesi

Türk el sanatlarından halı

Türk el sanatlarından ebru

Türk kültürünü en iyi simgeleyen çiçek lale

Türk kültürünü simgeleyen önemli öğelerden biri at

Millî kültür, bir milletin aynı kültürden oluşturduğu topluluk bilincidir. Millî kültür bir toplumu ayakta tutan en önemli etkidir. Millî kültür deyince öncelikle gerçekten sahip olduklarımızı gözden geçirmek doğru olacaktır. Kültürümüzün geçmişine dönüp baktığımız zaman, gördüğümüz nedir? Millî kültürün varlığının bilincinde olan halklar ve milletler, her zaman başları dik ve söz hakkına sahip olarak hayatlarını sürdürebilirler. Millî kültür olmadan bir Millet varlığını devam ettiremez. Milletler öncelikli değer yargılarını birleştiren, bütünlük sağlayan en önemli etken millî kültürün varlığıdır.

Alıştırmalar

Türk kültürünün özellikleri nelerdir?

.....

.....

Günümüzde geçmiş kültürümüzle ilgili nelere sahibiz?

.....

.....

Kültür; insan toplumuna özgü bilgi inanç ve davranışlar bütünü ile bu bütünün parçası olan maddi nesnelere dir. İşte bu modeli nesnelere arasında dil, din, gelenek ve görenek, sanat, dünya görüşü, tarih şeklinde sıralayabiliriz.

Dil, kültür unsurlarının başında gelir. Çünkü dil olmadan öteki unsurların meydana gelmesi mümkün değildir. Dil, bir milletin ses dünyasıdır.

Din, kültür unsurları içerisinde çok önemli bir yere sahiptir. Dini bayramlar ve törenler bunun açık örnekleridir

Gelenek ve görenekler, bir milletin yazılı olmayan kurallarıdır. Toplumsal hayatın düzenlenmesinde çok önemli bir işlevi bulunmaktadır.

Tarih, bir milletin çağlar içerisinde geçirdiği olaylar bütünüdür. Tarih her ne kadar geçmiş bir zaman dilimini anlatsa da şu gerçek unutulamaz: Geçmişini bilmeyen, geleceğe güvenle bakamaz. Bir kültür unsuru olarak tarih fertler için olduğu kadar milletler için de önemlidir. Tarih yeni nesillerde millî bilincin oluşmasında, millî birlik ve beraberliğin sağlanmasında rol oynar.

Ön Yargıları Kırıyorum

ÖN YARGILARI KIRIYORUM

20 yaşında genç delikanlı otobüsün camından barken birden bağırdı.

-Baba; arabalar, arabaları görüyor musun, bizle geliyorlar.

Babası gülümsedi ve mutlulukla saçını okşadı.

Genç bir süre daha dışarıyı izledi ve sonra birden bağırdı.

-Bulutlar baba, bulutlar harika

Baba gülümseyerek oğlunu izledi.

-Baba ağaçlar dedi aniden delikanlı. Onlar hep geride kalıyor dedi.

Arkada oturan yaşlı adam, bu bağışmalardan rahatsız olmuş olacak ki;

Babanın omzuna dokundu.

-Beyefendi oğlunuzu iyi bir doktora götürmelisin. Problemi var herhalde.

Baba geriye dönerek "O zaten iyi bir doktordan geliyor. Oğlum doğuştan kördü ve ameliyat sonrası gözleri açıldı" dedi...

Alıştırmalar

Yukarıda verilen hikâyeye ilgili neler düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

İnsan doğasının en kötü ve inatçı özelliklerinden birisi farklı olana karşı ön yargı oluşturmaktır.

Alıştırmalar

"Ne kadar hazin bir çağda yaşıyoruz. Bir ön yargıyı ortadan kaldırmak, bir atomu parçalamaktan daha zor artık."

Albert Einstein

Yukarıda verilen sözde Albert Einstein neyi vurgulamak istemiştir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ön yargının; bir grup veya grubun öğelerine karşı olumsuz bir ön değerlendirme, tutum olduğu söylenebilir. Peşin kararlar ve kalıp yargılar davranışa dönüşürse ayrımcılık meydana gelir.

İnsanları, diğer insanlara karşı ayırt etmek veya gruplamak için ırk, cinsiyet, dini inanç, etnik köken gibi fiziksel ve sosyal ayırt ediciler kullanılır.

Ön yargıları parçalamak atomu parçalamaktan daha zordur.

Albert Einstein

PEŞİN HÜKÜM

Genç adam evinin alt katında marangozluk yapıyordu. Kapı ve pencere konusunda uzmandı. Fakat plâstik pencereler yaygınlaşınca ahşap olanlara rağbet azaldı.

Bu yüzden işler iyi gitmiyordu. Üstelik de çocukları büyümüş biri hariç okula başlamıştı. Masrafları artınca yanındaki kalfasına yol verdi. İşe biraz daha erken koyulur yardımcıya ayırdığı parayı çocukların harçlığına katardı.

Adam bir gün çalışırken elektrik kesildi. Ve uzun süre beklediği halde gelmedi. Aksi gibi o akşam üzeri teslim etmesi gereken birkaç pencere vardı. Boş kalmayı sevmezdi. Planyayı yağladı talaşları süpürdü. Biraz dinlenmek için eve çıkarken sigortaya göz attı. Eğer yanılmıyorsa bu iş normal değildi. Biri gelip sigortayı kapatmış olmalıydı.

Şalteri kaldırıncaya atölye aydınlandı. Tahminleri doğru çıkmıştı ama bu işe bir anlam veremiyordu. Şaka dese böyle bir şaka yapılmazdı. Kendisini kıskanacak bir düşmanı da yoktu.

İşe koyulduğunda yine aynı şey oldu. Ama bu sefer suçluyu görmüştü. Oğlu evden atölyeye bağlanan merdiveni sessizce inmiş ve sigortayı kapattığı sırada babasını karşısında bulmuştu.

Adam, on yaşına gelmiş bir çocuğun böyle bir haylazlığını affedemezdi. Bütün günü onun yüzünden mahvolmuştu. Bir kere yapmış olsa ses çıkartmazdı. Ama tekrarlaması hangi yönden bakılırsa bakılsın büyük hataydı. Saçlarından yakalayıp sıkı bir tokat attı. Herşey onun iyiliği içindi. Belki vurduğu tokat serseri olmasını engellerdi.

Adam oğlunun gözyaşlarını görmezden geldi ve eve çıktıktan sonra eşine dert yanarak:

- Bu çocuğun okulda kimlerle düşüp kalktığını bilmemiz lazım!.. dedi. Eğer serbest bırakırsak başımıza büyük dertler açacak!..

Adam bir süre düşündü. Sonunda da en kolay yolu buldu. Oğlunun hiç aksatmadan tuttuğu günlüğünde arkadaşlarına ait ip ucu olmalıydı. Eşi istemese de ona kulak asmadı ve çocuğunun günlüğünü okumaya başladı.

Oğlu en son sayfada:

“Bu gece kötü bir rüya gördüm!..” yazmıştı. “Atölyede çalışırken babamı elektrik çarptıyordu. Allah’ım onu koru!.. Ben elimden geleni yapacağım!..”

Alıştırmalar

Verilen hikâyedeki babanın durumuyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ön Yargıları Kırıyorum

Alıştırmalar

Günümüzde insanların çevrelerine karşı yaptıkları ön yargılarla ilgili neler düşünüyorsunuz? Sizin de ortaya koyduğunuz ön yargılar nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ön yargının, ayrımcılığın ve çatışmanın azalmasını istiyorsak toplumsal temas artırılmalıdır. İnsanlar arasındaki iletişim ve duygusal bağ güçlendirilmelidir. Bunun yanında empati ve karşılıklı saygı anlayışı da geliştirilmelidir. Ön yargıların azalması; toplumsal uyumun, birlik ve beraberliğin kuvvetlenmesini sağlayacaktır. Ön yargı hem bireysel hem de toplumsal bir sorundur. Bireysel olarak değerlendirdiğimizde ön yargı, bireyin insanlarla iletişimini, arkadaşlık ilişkilerini ve topluma uyumunu olumsuz etkilemektedir. İnsanlar hakkındaki ön yargılar ve olumsuz tecrübeler farklı inanç, mezhep ve kültürlere karşı kalıp yargı oluşmasına sebep olabilir. Kalıp yargı günlük hayatta karşılaştığımız sorunlardan biridir. Kalıp yargılar toplumsal uyumu olumsuz yönde etkiler.

Neyi sevdiğimizi ve sevmediğimizi çoğunlukla biliyoruz. Bazı yiyecekleri diğer yiyecek çeşitlerine göre daha fazla tercih ediyoruz. Bazı şarkıları seviyoruz ama bazılarını dinlemeye katlanamıyoruz. Sevdiğimiz ve sevmediğimiz şeyler konusunda bilinçli olmanın, bilinçli kararlar almamıza yardımcı olduğunu biliyoruz. Ancak bazen sevdiğimiz ve sevmediğimiz şeyler ile kararlarımızın ardındaki nedenler o kadar sıradan olmayabiliyor.

Meseleyi biraz daha somutlaştırmak için şöyle bir örnekle devam edelim: Tatile gideceğinizi ve köpeğinizle ilgilenilecek bir bakıcıya ihtiyacınız olduğunu düşünün. Siz yokken köpeğinizle ilgilenilecek güvenilir kişi sizce hangisi?

Tahmin edebileceğiniz gibi, bu şekilde sorulan bir sorunun doğru yanıtı yok. Ancak yine de sınırlı bilgiye dayanarak bir seçim yaptık ya da bazılarını direkt eleedik. Bu, genelde bir karar alırken ilerlediğimiz zihinsel kısayolların ve dünya görüşümüzü etkileyebilecek bilinçsiz önyargıların bir örneğidir.

Önyargının; bir grup veya grubun öğelerine karşı olumsuz bir ön değerlendirme, tutum olduğu söylenebilir. Ön yargılar, geliştirildikleri grup yada grup öğelerine yönelik olumsuz düşüncelerin yanı sıra hoşlanmama, hor görme, kaçınma ve nefret etmeye kadar uzanan olumsuz duyguları içeren tutumlara yol açar. Bu da beraberinde peşin kararlar ve kalıp yargılar oluşturur. Kalıp yargılar belirli bir obje ya da gruba ilişkin bilgi boşluklarını dolduran böylece karar vermeyi kolaylaştıran önceden oluşturulmuş bir takım izlenimlerdir. Peşin kararlar ve kalıp yargılar davranışa dönüşürse ayrımcılık meydana gelir. Sosyal dünyayı algılamamızı ve yorumlamamızı etkileyen sosyal kategorilendirme, ön yargıların oluşumunda temel bilişsel süreç olarak ortaya çıkar. İnsanlar, diğer insanlara ilişkin enformasyon ayırt etmek veya gruplamak için ırk, cinsiyet, dini inanç, etnik köken gibi fiziksel ve sosyal ayırt ediciler kullanırlar. Bütün bu aşamalardan sonra çoğu zaman ön yargıların oluşumu kaçınılmazdır.

İnsanlar farklı fiziksel özelliklere sahiptirler. Bazı bireyler doğuştan ya da sonradan özel gereksinimli olabilirler. Özel gereksinimli bireylerin toplumun her alanındaki faaliyetlerde başarılı olduklarına birçok örnek verilebilir.

İNTERNET HABERİ

SAKARYA Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olan görme engelli Berru Merve Kul'a 4 yıl boyunca hukuk metinlerini okuyan, her konuda yardımcı olan annesi Havva Kul'a fahri mezun belgesi verildi.

BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ

Ülkemizde bulunan toplumsal yardımlaşma kurumlarının bazıları şunlardır;

- * Kızılay
- * Yeşilay
- * Vakıflar Genel Müdürlüğü
- * Sağlık Bakanlığı
- * İl Özel İdareleri
- * Belediyeler
- * Gönüllü yardım kuruluşları

Kızılayın amacı savaşta ve barışta yurt içinde ve dışında, doğal afet ve felâketlere uğrayanlara yardım etmek, sosyal dayanışmayı desteklemektir. Kızılay bulaşıcı hastalıklara karşı açılan mücadeleye katılır. Doğal afetlerde zarar gören insanlara yardım eder.

Yeşilay, ülkemizde zararlı alışkanlıklara karşı halkı uzak tutmayı amaçlar.

Sadaka Taşı

Anadolu ve Rumeli'de Osmanlı Dönemi'nden kalan tarihi camilerin bazılarında bugün bile varlığını koruyan sadaka taşları, yardımlaşmanın en ince örneklerinden biri olarak dikkat çekiyor.

Cami avlularının en kuytu köşesine konulan ve hemen hemen bir insan boyuna yakın, üst kısmında küçük bir oyuk bulunan silindirik şeklindeki taş, imkanı olan insanların, üzerindeki oyuca bıraktıkları sadakalarıyla yoksula, rencide etmeden el uzatmasını sağlıyordu.

Alıştırılmalar

Sadaka taşları hakkında sizin düşünceleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İnsanlar beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık gibi ihtiyaçlarını karşılamak için kurumsal bir düzene gereksinim duyarlar. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma bu ihtiyaçları karşılamak üzere ortaya çıkan, toplumun ekonomik yapısını dengede tutan, birlik ve beraberliği artıran değerlerdir. Bu değerler kapsamında yapılan faaliyetler arttıkça toplumun refah düzeyi ve toplumsal huzur artar. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma maddi yardımlarla yapılabileceği gibi manevi destekle de yapılabilir.

Birlikte Daha Güçlüyüz

- KOMŞU KOMŞUNUN KÜLÜNE MUHTAÇTIR
- BİR ELİN NESİ VAR İKİ ELİN SESİ VAR
- BİRLİKTEN KUVVET DOĞAR

Alıştırmalar

Yukarıda verilen atasözlerinin anlatmak istediği ortak düşünceler nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Resmi ya da gönüllü olarak kurulan kuruluşlar insanlara zor günlerinde yardım etmek gibi amaçlarının yanında toplumun dayanışma içerisinde olmasını sağlamaktadır. Bir elin nesi var, iki elin sesi var atasözünden de anlaşılacağı gibi toplumda yaşayan insanların birbirlerine karşı ihtiyaçları bulunmaktadır. Dolayısıyla toplumda birlik ve beraberlik oluşturarak zorlukların üstesinden gelinmeye çalışılmaktadır.

TEV'den 88 öğrenciye burs

Türk Eğitim Vakfı (TEV), 2018 – 2019 öğretim yılında 9 ülkede 88 öğrenciye lisans üstü eğitim bursu verecek. Vakıf, bu yıl 406 başvuru arasından bursu almaya hak kazanan öğrencileri dün yaptığı basın toplantısıyla tanıttı. Öğrencilerden 45'i Almanya'ya, 14'ü Fransa'ya, 12'si İspanya'ya ve 1'i Hollanda'ya gidecek.

Daha aydınlık günler

Bağışçılarla öğrencilerin bir araya geldiği toplantıya TEV Mütevelliler Heyeti Başkanı Ömer M. Koç, TEV Yönetim Kurulu Başkanı Rona Yırcalı, TEV Genel Müdürü Almanya Başkonsolosu Dr. Georg Birgele, DAAD (Alman Akademik Değişim Servisi) İstanbul Danışma Merkezi Direktörü Dr. Volker Schmidt, Fransa Başkonsolosu Bertrand Buchwalter katıldı.

Ömer M. Koç, "Bağışçılarımıza, vakfımıza duydukları güven için şükran duygularımı ifade etmek istiyorum. Ülkemizin eğitimi için duydukları heyecanla bu müstesna günde bizleri yalnız bırakmadıkları için kendilerine ayrıca teşekkür ederim. Gençlerimizin gözlerindeki ışığı gördükçe inancımız bir kez daha artıyor. Umarım memleketimizi daha aydınlık günler bekliyordur" dedi. Rona Yırcalı da, "Bu yılki bursiyerlerimiz 18 değişik üniversiteden geliyor. Türkiye genelinde hizmet veren bir vakıf olduğumuzu belirtmek istiyoruz. Her yıl yaklaşık 5 milyon liralık burs veriyoruz. TEV olarak bursiyerlerimiz, bağışçılarımız, yöneticilerimiz, yabancı ülkelerde işbirliği içinde olduğumuz kişi ve kurumlarla çok büyük bir aileyiz" diye konuştu.

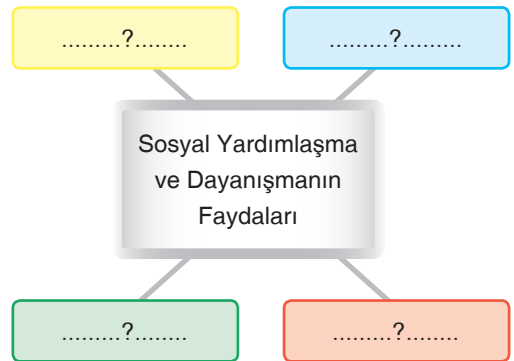
Alıştırmalar

Verilen gazete haberi incelendiğinde birlik ve beraberlik açısından değerlendiriniz.

.....

.....

.....

SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM

Özgürlük herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya uğramadan düşünebilmek ve davranabilmektir.

Günlük yaşamımızda karşılaştığımız sorunları çözerken hak ve özgürlüklerimizi dikkate almalıyız.

Neden çocuk haklarına ihtiyaç vardır?

- * Biz çocuklar masum ve duyarlıyız.
- * Fiziksel ve duygusal olarak yetişkinlere göre daha hassasız.
- * Eğitim, sağlık, spor imkânlarından eşit faydalanmamız geleceğimiz için önemlidir.
- * Çocuk hakları; daha iyi yaşamamız, fırsat eşitliğine sahip olmamız ve düşüncelerimizi özgürce ifade etmemiz için gereklidir.
- * Yetişkinler bazen düşüncelerimizi algılayamadıkları ve önemsemedikleri için çocuk hakları vardır.
- * Anayasa ile güvence altına alınmış bazı haklarımız:

› Yaşama hakkı

› Kişi dokunulmazlığı

› Düşünce özgürlüğü

› Konut dokunulmazlığı

› Eğitim hakkı

› Çalışma hakkı

İşleyen Zeka Yayınları

Bütün insanlar hak ve özgürlükler yönünden eşit doğarlar. Haklarının ne olduğunu bilen bilinçli bireylerden oluşan toplumlarda karşılaşılabilecek sorunlar azalır. Şahıslardan hatta devlet kurumlarından kaynaklanan sorunlar ile karşılaştığımızda neler yapmamız gerektiğini bilmeliyiz. Karşılaştığımız sorunları çözerken haklarımız ve sorumluluklarımız doğrultusunda hukuka uygun hareket etmeliyiz.

Ülkemizde çocukların haklarını kullanmasına ve sorunlarını çözmelerine yardımcı olacak birçok resmî kurum ve sivil toplum kuruluşu vardır. Bunlardan biri "Kamu Denetçiliği Kurumu"dur.

Alıştırmalar

Sizde çocuk olarak sahip olduğunuz hak ve sorumlulukların neler olduğu hakkında bilgi veriniz.

.....

.....

Tüketicilerin yaşadığı sorunlara çözüm bulmak amacıyla görev yapmaktadır.

Vatandaş ile polis arasındaki iletişimi sağlamak amacıyla 7 gün 24 saat arayabileceğimiz suçun önlenmesini önlemek amacıyla görev yapar.

Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun kapsamındaki her türlü istek, şikâyet, ihbar, görüş ve öneriyi CİMER üzerinden ilgili bakanlık veya kamu kuruluşuna iletmeyi amaçlar.

Radyo ve televizyon yayınları hakkında gelen şikâyetleri değerlendirmek için kurulmuştur.

Sağlık sistemine yönelik talep, eleştiri ve önerilerde bulunabileceğimiz, sağlık hizmetinden yararlanırken yaşadığımız sorunları iletebileceğimiz bir hattır.

- A. Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanlar için “D” kutucuğuna “✓”, yanlış olanlar için “Y” kutucuğuna “X” işareti koyunuz.

		D	Y
1.	Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli sosyal roller üstleniriz.		
2.	Roller doğuştan kazanılan ve sonradan kazanılan roller olarak ikiye ayrılır.		
3.	Rollerimize karşılık hiçbir hak ve sorumluluğumuz yoktur.		
4.	Kuşaktan kuşağa aktarılan ve bir toplumu diğer toplumlardan ayıran hayat tarzı o toplumun millî kültürüdür.		
5.	Kültürün nesilden nesile aktarılması, yaşaması ve gelişmesi dil yoluyla olur.		
6.	Ön yargı toplumu birleştiren en önemli ögedir.		
7.	İnsanlar farklı fiziksel özelliklere sahiptirler.		
8.	Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerinde meydanlara yapılan, cami ve çeşmelerin yanlarına yardımlaşma amaçlı sadaka taşları konulurdu.		
9.	İnsanlar beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık gibi ihtiyaçlarını karşılamak için kurumsal bir düzene gereksinim duyarlar.		
10.	İnsan hakları içerisinde çocuklara yönelik hiçbir hak verilmemiştir.		

- B. Aşağıda verilen boşlukları kutulardaki uygun kelimelerle tamamlayınız.

birlikteliği

Yaşama

CİMER

RTÜK

Haklarının

- ne olduğunu bilen bilinçli bireylerden oluşan toplumlarda karşılaşılabilecek sorunlar azalır.
- Radyo ve televizyon yayınları hakkında gelen şikâyetleri değerlendirir.
- Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun kapsamındaki her türlü istek, şikâyet, ihbar, görüş ve öneriyi üzerinden ilgili kurumlara ulaştırılabilir.
- hakkı, insanların sahip olduğu en temel haktır.
- Sosyal yardımlaşma kuruluşları toplumda artırır.

1. Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli sosyal roller üstleniriz. Rollerimizin bir kısmı doğuştan sahip olduğumuz rollerdir. Bu roller evlat ya da kardeş olmak gibi biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan, herhangi bir ilgi ve yeteneği gerektirmeyen rollerimizdir. Bunları seçme imkânımız yoktur.

Bu bilgilere bakılarak;

- I. İnsanlar toplumda istekleri dışında rollere sahip olabilirler.
II. İnsanlar sahip oldukları tüm rolleri kendileri seçmektedir.
III. Toplumda yetenek gerektirmeyen rollerde bulunmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) I ve III. D) I, II ve III.

2. Rollerimiz bize birtakım haklar ve sorumluluklar yükler.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi okulda yerine getirmemiz gereken sorumluluklar arasında yer alır?

- A) Odamızı toplamak
B) Eğitim almak
C) Derslerimizi dikkatli dinlemek
D) Oyun oynamak

3. İnsanlar toplum içerisinde yaşarken doğuştan sahip olunan ve sonradan kazanılan roller olmak üzere iki farklı grupta rol üstlenirler.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sonradan kazanılan rollere örnek gösterilemez?

- A) Sınıf başkanı B) Tiyatro oyuncusu
C) Öğretmen D) Çocuk

4. Görevlerimiz ya da toplumun bizden beklediği davranışlar olarak ifade edebileceğimiz roller çok çeşitli olabilir. Gün içerisinde bile farklı rollerle bürünebiliriz. Örneğin bir kişi evde çocukları için baba, okula gittiğinde öğretmen, alışverişe çıktığında müşteri rolünde olabilir.

Verilen bilgiye bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanlar hayatlarını tek bir role göre devam ettirirler.
B) Yaşantımız içerisinde bulunduğumuz yerlere göre farklı roller üstlenebiliriz.
C) Sahip olunan rolleri insanlar tamamen doğuştan elde eder.
D) Rollerimiz içerisinde en fazla öğretmen rolünde yer alırız.

5. Dil, kültür unsurlarının başında gelir. Çünkü dil olmadan öteki unsurların meydana gelmesi mümkün değildir. Dil, bir milletin ses dünyasıdır. Geçmişin geleceğe aktarılmasında en önemli araçtır.

Verilen bilgiye bakılarak dil ile ilgili;

- I. Geçmişle gelecek arasında köprü oluşturur.
II. Toplumların geçmişlerini unutmalarını sağlar.
III. Milletin kendisini ifade etmesinin önüne geçer.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

6. Tarih, bir milletin çağlar içerisinde geçirdiği olaylar bütünüdür. Tarih her ne kadar geçmiş bir zaman dilimini anlatsa da şu gerçek unutulamaz: Geçmişini bilmeyen, geleceğe güvenle bakamaz. Bir kültür unsuru olarak tarih, fertler için olduğu kadar milletler için de önemlidir. Tarih yeni nesillerde millî bilincin oluşmasında, millî birlik ve beraberliğin sağlanmasında rol oynar.

Parçadaki bilgilere bakılarak tarihle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) İnsanların geçmişten ders almalarına yardımcı olur.
B) Toplumda bütünlük oluşturur.
C) Toplumda millî duyguların gelişmesini sağlar.
D) Yeni nesillerin geçmişten kopmalarını sağlar.

7. Ön yargının; bir grup veya grubun öğelerine karşı olumsuz bir ön değerlendirme, tutum olduğu söylenebilir. Peşin kararlar ve kalıp yargılar davranışa dönüşürse ayrımcılık meydana gelir.

Buna göre ön yargıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Toplumda çatışma ortamı oluşturur.
B) İnsanların birlik ve beraberliğini güçlendirir.
C) Toplum hayatını düzene sokar.
D) Millî duyguların gelişmesini sağlar.

8. Kızılayın amacı savaşta ve barışta yurt içinde ve dışında, doğal afet ve felâketlere uğrayanlara yardım etmek, sosyal dayanışmayı desteklemektir.

Buna göre Kızılay ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sadece ülke içinde faaliyet göstermektedir.
B) Ekonomik kaynağını halk sağlamaktadır.
C) İnsanlara yardım etmek önceliğidir.
D) Toplumsal birlikteliği engeller.

9. Ön yargının; bir grup veya grubun öğelerine karşı olumsuz bir ön değerlendirme, tutum olduğu söylenebilir. Ön yargılar, geliştirildikleri grup yada grup öğelerine yönelik olumsuz düşüncelerin yanı sıra hoşlanmama, hor görme, kaçınma ve nefret etmeye kadar uzanan olumsuz duyguları içeren tutumlara yol açar.

Buna göre ön yargının çok olduğu bir toplumla ilgili;

- I. Kargaşa ortamı oluşur.
II. İnsanlar olumsuz davranışlar sergiler.
III. İnsanların birbirlerine karşı tahammül güçleri azalır.

durumlarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

10. İnsanlar farklı fiziksel özelliklere sahiptirler. Bazı bireyler doğuştan ya da sonradan özel gereksinimli olabilirler. Özel gereksinimli bireylerin toplumun birçok alanındaki faaliyetlerde başarılı oldukları görülmektedir.

Verilen bilgiye bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsanlar özel gereksinimler duysalar da bu onların başarılı olmalarına engel oluşturmamaktadır.
B) Başarılı olmanın tek şartı doğuştan fiziksel gereksinimlere sahip olmaktır.
C) Özel gereksinimler başarılı olmayı engellemektedir.
D) İnsanların özel gereksinimleri sonradan ortaya çıkar.

DESTAN VE YAZITLARDAN TÜRKLER

Türklerin bilinen ilk yurdu Orta Asya'dır. Orta Asya batıda Hazar Denizi, doğuda Kingan Dağları, kuzeyde Altay Dağları, güneyde ise Tibet Platosu ve Hindu kuş Dağları arasında yer alır. Bu coğrafyada Türkler, İslamiyet'ten önce Hun, Köktürk ve Uygur gibi devletler kurmuştur.

Türklerin ilk yurdu Orta Asya yani Türkistan'dır. Türkistan kelime olarak da "Türklerin yaşadığı ülke" anlamına gelmektedir. Orta Asya'nın coğrafi koşulları çok acımasızdı. Bölgenin yükseltisi 1200-1400 metre arasındaydı. Çok az yağış alıyordu. Kış mevsiminde sıcaklık -50 dereceye kadar düşüyordu.

Alıştırmalar

Siz Orta Asya'da yaşasaydınız hangi zorluklarla mücadele ederiniz?

.....

.....

.....

.....

.....

Türkler Orta Asya'da boylar halinde yaşıyorlardı. Boylar aralarında akrabalık bağı olan ailelerden oluşuyordu. Yaşadıkları yerin bozkır olması ve iklim koşulları nedeniyle geçimlerini hayvancılıktan sağlıyorlardı. En fazla at ve koyun besliyorlardı. Hayvanlarına otlak bulmak için yaylak ve kışlaklar arasında konargöçer bir yaşam sürdürüyorlardı. Bahar ve yazda; otu, suyu bol olan yüksek yaylalara, kışları da soğuktan koru-

nabilecek alçak düzlüklere göç ediyorlardı. Bu yaşam biçiminde Türklerin en önemli yardımcısı atlardı. Türkler, atlar sayesinde pek çok yere hâkim oldular, hareket kabiliyeti yüksek ordular kurdular, farklı yerleri yurt edindiler.

İşleyen Zeka Yayınları

Alıştırmalar

Yukarıda verilen görsellerle ilgili düşünceleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....